Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0510U000321

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-05-2010

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шигун Марія Михайлівна
2. Shygun Mariya Mykhailivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 08.00.09

Назва наукової спеціальності: Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 27-04-2010

Спеціальність за освітою: 7.050106

Місце роботи здобувача: Житомирський державний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05407870

Місцезнаходження: 10005,, м. Житомир, вул. Чуднівська (Черняховського), 103

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.870.01

Повне найменування юридичної особи: Національна академія статистики, обліку та аудиту

Код за ЄДРПОУ: 04837462

Місцезнаходження: 04107, м. Київ, вул. Підгірна, 1, м. Київ, Київ, 04107, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державний комітет статистики України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05407870

Місцезнаходження: 10005,, м. Житомир, вул. Чуднівська (Черняховського), 103

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 06.35.31

Тема дисертації:

1. "Розвиток теорії та методології моделювання системи бухгалтерського обліку"

2. "Development of Theory and Methodology of Accounting System Modeling"

Реферат/анотація:

1. Мета дослідження: розробка теоретичних, методологічних і практичних положень моделювання системи бухгалтерського обліку, обґрунтування шляхів її адаптивного розвитку в умовах вітчизняної економіки. Об'єкт дослідження: система бухгалтерського обліку як інформаційна основа прийняття управлінських рішень та процес її адаптивного розвитку засобами моделювання. Предмет дослідження: теоретико-методологічні положення організації й технології моделювання бухгалтерського обліку в нових економічних умовах. Методи дослідження: метод моделювання, системний підхід, системно-структурний метод, гносеологічний метод, аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, ідеалізація та узагальнення, порівняльно-правовий метод, бібліографічний та бібліометричний аналіз, математико-статистичні методи, експертні оцінки, методи символічної логіки та формалізації. Наукова новизна полягає у розвитку теоретико-методологічних положень моделювання системи бухгалтерського обліку через впровадження в практику господарської діяльності модельно-методичного інструментарію адаптації облікового забезпечення управління до вітчизняних економічних умов. Найбільш вагомими результатами, які

характеризують наукову новизну та особистий внесок автора, є такі: вперше одержано: систему елементів теорії моделювання в бухгалтерському обліку на основі розробленої об'єктної концепції та визначених властивостей облікових моделей, предмету, об'єкту, функцій та принципів облікового моделювання, що формують наукову основу розвитку теорії бухгалтерського обліку та сприяють її адаптації до змінюваних умов інформаційного забезпечення процесів комплексного вирішення управлінських проблем; методологічні положення моделювання системи бухгалтерського обліку, що включають такі складові: методи, прийоми створення моделей, підходи (філософський, кібернетичний, предметний, цільовий) і способи (що відображають логіку дослідницького процесу, характер внутрішньосистемних зв'язків, суб'єктний вплив, поведінковий аспекти) моделювання та забезпечують розвиток елементів методу бухгалтерського обліку на рівні облікової теорії та практики; рівні методології бухгалтерського обліку (науково-дослідницький та предметний) і шляхи їх реалізації через розроблену класифікацію облікових моделей, що забезпечує створення теоретичних і прикладних моделей (за ознаками місця облікової системи у господарській ієрархії, цільового призначення моделі, ступеня охоплення явищ, рівня зведення інформації, ступеня стандартизації моделі, часової домінанти) та сприяє розширенню меж застосування моделей в обліковій практиці. Удосконалено: категорійно-понятійний апарат бухгалтерського обліку в частині процесів облікового моделювання (визначено ключові категорії, загальне і спеціальні поняття моделі, поняття видів моделей, нових підходів і способів моделювання), що сприяє упорядкуванню та розвитку бухгалтерської термінології; концептуальні основи бухгалтерського обліку в частині уточнення його принципів (виділено принципи організації обліку, його ведення, складання та подання фінансової звітності), визначення вимог до інформації та якісних характеристик фінансової звітності, нормативно-правове закріплення яких вирішує проблему підвищення якості облікової та звітної інформації; організаційні положення формування обліково-аналітичних показників на основі ідентифікації цільових орієнтирів користувачів з прямими та непрямими фінансовими інтересами, визначення ступеня участі бухгалтерських служб у підготовці економічної інформації, що підвищує якість облікового забезпечення суб'єктів прийняття економічних рішень; теоретико-методичне забезпечення стандартизації моделювання бухгалтерського обліку в частині визначення підходів до облікової стандартизації, її об'єктів, рівнів стандартизації облікових робіт за категоріями фахівців бухгалтерської професії, що створює умови для досягнення оптимального ступеня впорядкування облікових робіт відповідно до потреб управління підприємством; підходи до створення моделей організаційних структур бухгалтерської служби (функціонально-секторної, дивізійної, конгломератної, проектно-матричної та мережевої) та відповідних інформаційних потоків, що забезпечує перехід на якісно новий рівень організації діяльності підприємств та зумовлює скорочення витрат на утримання облікового апарату за рахунок оптимізації чисельності бухгалтерів; процес організації бухгалтерського обліку через побудову матриці взаємозв'язків між моделями форм організації та ведення обліку, що відображає законодавчі обмеження та шляхи підвищення ефективності використання елементів організації обліку на підприємствах різних видів діяльності та форм власності. Набули подальшого розвитку: розробка методологічної моделі бухгалтерського обліку, в основу якої покладено взаємозв'язок між принципами регулювання обліку, елементами його методу та управлінським цілепокладанням, що забезпечує методологічну цілісність системи бухгалтерського обліку та відповідає вітчизняним умовам розвитку економіки; типізація макромоделей бухгалтерського обліку з урахуванням технологічних й інституційних параметрів економічної системи та їх класифікація з визначенням загальноекономічних, регулюючих, методологічних та інформаційних характеристик, що створює умови для удосконалення системи регламентації бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду; обґрунтування підходу до формалізації внутрішньосистемних зв'язків між бухгалтерським обліком та управлінням через алгоритмізацію облікового моделювання на відповідних етапах управлінського процесу, що забезпечує цільовий характер змісту та структури звітних даних; моделювання підсистеми бухгалтерського обліку під впливом зміни управлінських інформаційних потреб на основі внутрішніх зв'язків між елементами управляючої системи, доведення цільового та функціонального підпорядкування облікової компоненти управлінню, що визначає напрями управлінського впливу на моделювання обліку; теоретико-методологічні

положення моделювання бухгалтерського обліку трансакційних витрат (розроблено класифікацію трансакційних витрат, аналітичні розрізи й типову кореспонденцію рахунків, систему звітності, порядок організації їх обліку в умовах інформаційно-комп'ютерних технологій), що забезпечує прийняття економічних рішень щодо розміщення капіталу та його використання; комплексний методичний підхід до аналізу ефективності облікового моделювання за такими напрямами: аналіз доцільності розробки та застосування нової моделі організації та ведення бухгалтерського обліку; порівняльний аналіз облікових моделей; аналіз ефективності результатів моделювання системи бухгалтерського обліку, що є основою обґрунтування вибору нових моделей бухгалтерського обліку суб'єктами господарювання. Ступінь впровадження: результати дослідження впроваджено в практичну діяльність Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України; Громадського об'єднання сертифікованих бухгалтерів та аудиторів Республіки Білорусь; Житомирської обласної державної адміністрації, Головного управління економіки; Головного управління статистики у Житомирській області Державного комітету статистики України; ВАТ "Житомирський маслозавод"; ДП ВАТ "Київхліб" "Хлібокомбінат № 10"; аудиторської фірми ТОВ "ЕЙЧ ЕЛ БІ ЮКРЕЙН". Окремі результати застосовуються у навчальному процесі Житомирського державного технологічного університету щодо розробки програми та навчально-методичного забезпечення дисциплін "Фінансовий облік", "Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті".

2. Purpose of research: working out theoretical, methodological and practical statements of accounting system modeling, grounding of the ways of its adaptive development under present day national economic conditions. Object of research: accounting system as an information base for managerial decision-making and the process of its adaptive development by modeling means. Subject of research: theoretical and methodological statements of organization and technology of accounting modeling under new economic conditions. Methods of research: general scientific modeling method, system approach, system and structural method, gnoseological method, analysis, synthesis, induction, deduction, abstracting, idealization and generalization, comparative-legal method, bibliographic and bibliometric analysis, mathematical and statistical methods, expert judgments, symbolic logic methods and formalization. Scientific novelty lies in the development of the theoretical and methodological statements of accounting system modeling through the implementation into the business practice of the model and methodical toolset of adapting the accounting support of management to the national economic conditions. Amongst the most significant results bearing scientific novelty and author's personal contribution are the following: For the first time the results as follows have been obtained: the system of the modeling theory elements in accounting on the basis of the worked out object conception and the determined peculiarities of accounting models, subject, object, functions and principles of accounting modeling, that form the scientific framework of the accounting theory development as well as assist in its adaptation to the changing environment of the information support of the processes of the complex solutions of managerial problems; methodological statements of accounting system modeling that include the constituents as follows: methods, techniques of establishing models, approaches (philosophic, cybernetic, subject, specific-purpose) and means (reflecting the logic of the research process, nature of intersystem relations, subject influence, behavioral aspects) of modeling and provide the development of accounting method elements at the level of accounting theory and practice; levels of accounting methodology (research and development, and subject) and ways of their realization through the worked out classification of accounting models, that provides the creation of the theoretical and applied models (by the features of the place of accounting system in the business hierarchy, target purpose of the model, extent of comprising phenomena, level of information generalization, degree of model standardization, time dominant) as well as assist in broadening the limits of applying models in accounting practice. The issues have been improved as follows:conceptual set of accounting in the part of the processes of accounting modeling (key categories, general and special meanings of the model, the concept of model kinds, new approaches and means of modeling have been determined), that assists in the regulation and development of accounting terminology; conceptual fundamentals of accounting in the part of specifying its principles (principles of accounting organization, keeping records, preparing and communicating financial reports have been singled out), determination of the requirements to information and qualitative characteristics of financial reporting, normative and legal enforcement of which solves

the problem of increasing the quality of accounting and reporting information; organizational issues of forming accounting and analytical indexes on the basis of identification of the target guide lines of the users with direct and indirect financial interests, determination of the extent of participation of accounting departments in the preparation of economic information, which increases the quality of accounting support in taking economic decisions; theoretical and methodic support of the accounting modeling standardization in the part of determining approaches to accounting standardization, its objects, levels of accounting tasks' standardization by the categories of accounting specialists, which creates the conditions for reaching optimal degree of regulating accounting tasks in accordance with the managerial needs of an enterprise; approaches towards creating models of organizational structures of the accounting department (functional and sector, divisional, conglomerate, project and matrix and network) as well as appropriate information flows, that enables the transition to the new level of organizing enterprise's activity as well as leads to the reduction of costs on maintaining accounting department by optimizing the number of accountants; the process of accounting organization through developing the relationship matrix between the models of organization forms and keeping records, which reflects legal limitations and ways of increasing the efficiency of using elements of accounting organization at the enterprises of different types of activity and forms of property. The following issues have undergone further development: development of the methodological model of accounting, the interrelation between the accounting principles, elements of its method and managerial target setting lies in the basis of which, and secures the methodological integrity of accounting system and satisfies present-day conditions of economic development; typification of accounting macro models taking into consideration the technological and institutional parameters of economic system and their classification with the determination of general economic, regulating, methodological and information qualities, which creates conditions for improving the system of accounting regulation in Ukraine taking into account foreign experience; grounding of the approach to formalization of intersystem relations between accounting and management through the algorithmization of accounting modeling at the corresponding stages of the managerial process, which guarantees the target content and structure of the reporting data; accounting subsystem modeling under the influence of changes of managerial information needs on the basis of internal relations between the elements of management system, proof of the purposeful and functional subordination of the accounting component to management, which determines the directions of managerial influence on accounting modeling; theoretical and methodological statements of modeling accounting for transactional costs (the classification of transactional costs has been worked out along with the analytical crosscuts and typical correspondence of accounts, reporting system, as well as the order of their organization in accounting under information and computer technologies), which guarantee taking of economic decisions concerning capital allocation and its usage; complex methodic approach towards the analysis of the efficiency of accounting modeling by the directions as follows: analysis of the expediency of developing and applying the new model of accounting organization and record keeping; comparative analysis of accounting models; analysis of the efficiency of the results of accounting system modeling, which is the basis of justifying the choice of new accounting models by business entities. Implementation extent: research results have been implemented into the activity of the Federation of Professional Accountants and Auditors of Ukraine; Public Association of the Certified Accountants and Auditors of the Republic of Belarus; Zhytomyr regional state administration, Chief administration of economy; Chief Administration of Statistics in Zhytomyr Region of the State Committee of Statistics of Ukraine; PLC "Zhytomyr Maslozavod"; public enterprise PLC "KyivKhlib" "Bakery №10"; Auditing Firm Partnership "HLB Ukraine". Separate results have been applied in the educational process of Zhytomyr State Technological University in the part of developing educational and methodic supply of the disciplines as follows "Financial Accounting", "Models and Methods of Decision Making in Analysis and Auditing".

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бутинець Франц Францович

2. Butynets Frants Frantsovych

Кваліфікація: д.е.н., 08.06.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кірейцев Григорій Герасимович

2. Кірейцев Григорій Герасимович

Кваліфікація: д.е.н., 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пушкар Михайло Семенович

2. Пушкар Михайло Семенович

Кваліфікація: д.е.н., 08.06.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костюченко Валентина Миколаївна

2. Костюченко Валентина Миколаївна

Кваліфікація: д.е.н., 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Пилипенко Іван Ісакович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні

Пилипенко Іван Ісакович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.